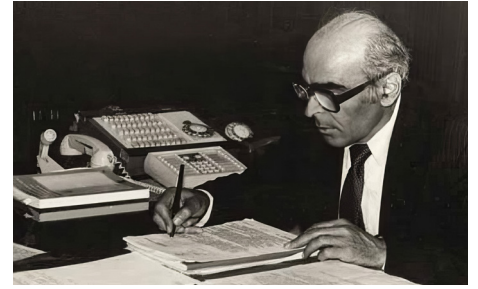

Ամենամյա դարձած հանքագործի
և մետալուրգի օրը կրկին մեծ
շուքով կշվեց Քաջարանում՝
քաղաքի մարզադաշտում

«Առողջության օր 2025»
մրցաշարային պայքար
և վառ էմոցիաներ, այստեղ
հաղթում են բոլորը

Ֆրունզե Պետրոսյան –
հանքարդյունաբերության
երախտավորը.
գրույց Ֆրունզե Պետրոսյանի
կնոջ Ամայա Ադամյանի հետ

ԸՆԴԵՐՔԻՑ ԲԱՐՁՈՒՆՔՆԵՐ

№53
2025

ՍՔԱՆԱԿՈՒՐԻ ՓՐ ԿՈՐԸ ԲԵՌՆԻՐ №53
ԱՄՍԱԳՐԻ ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿԸ

«Ազնիվ և տքնաջան այս աշխատանքով՝
հանքարդյունաբերողը շենացնում է մեր
համայնքը, մարզը և երկիրը»:

Սյունիքի մարզը
տնտեսական առումով
Հայաստանի լիդերն է

Քաջարանում նշվեց ՀԱՆՔԱԳՈՐԾԻ ԵՎ ՄԵՏԱԼՈՒՐԳԻ ՕՐԸ

Հանքարդյունաբերությունը Սյունիքի բրենդն է դարձել

Ամենամյա դարձած հանքագործի և մետալուրգի օրը կրկին մեծ շուքով նշվեց Քաջարանում: Այսպիսով՝ ևս մեկ անգամ կարևորվեց հանքարդյունաբերության դերը տարածաշրջանի կյանքում: Տոնակատարությունները մեկնարկեցին բաց երկնքի տակ՝ քաղաքի 850 հանդիսատեսի համար նախատեսված մարզադաշտում, որի հիմնանորոգումը ԶՊՄԿ-ի շինարարները սկսել էին նախորդ տարի:

«Սյունիք» Ֆուտբոլային ակումբի պատանի մարզիկներին ցուցադրական հնարքներով ազդարարվեց մարզադաշտի բացման ու մասնագիտական օրվա տոնակատարությունների սկիզբը:

ԶՊՄԿ-ի գլխավոր տնօրեն Ռոման Խուդոլին և Քաջարան համայնքի ղեկավար Մանվել Փարամազյանը օրվա առթիվ շնորհավորեցին ոլորտի մասնագետներին՝ ևս մեկ անգամ ընգծելով նրանց դերը հանքարդյունաբերության զարգացման գործում:

«Չորս տարի է արդեն մենք համարվում ենք հանրապետության թիվ 1 հարկատուն:

Սյունիքի մարզը տնտեսական առումով Հայաստանի լիդերն է: Այստեղ աղբյուրային մակարդակն ամենացածրն է, իսկ միջին անվանական աշխատավարձը՝ ամենաբարձրը: Սրանք լուրջ թվեր չեն, այլ մեր համատեղ քրտնաջան աշխատանքի արդյունքը: Մենք մեծ նշանակություն ենք տալիս աշխատանքային պայմանների բարելավմանը և անվտանգության ապահովմանը: Մեր աշխատակիցների և նրանց ընտանիքների առողջությունը կարևոր է մեզ համար».

ասաց Ռոման Խուդոլին: «Ազնիվ և տքնաջան այս աշխատանքով դուք շենացնում եք մեր համայնքը, մարզը և երկիրը, - ասաց համայնքապետ Մանվել Փարամազյանը՝ դիմելով հանքագործներին,- եվ այս աշխատանքի շնորհիվ է, որ հանքարդյունաբերությունը շարունակում է մնալ Հայաստանի

տնտեսության ռազմավարական նշանակություն ունեցող ճյուղը, որի արդյունքում կարևորում, հիացմունքի ու գնահատանքի է արժանացնում հանքագործի և մետալուրգի աշխատավոր մարդու տեսակը»:

Սյունիքի մարզպետի շնորհավորանքի խոսքը հնչեցրեց աշխատակազմի գլխավոր քարտուղար Էդգար Մարտիրոսյանը. «Օգտվելով հնարավորությունից՝ անվտանգ աշխատանք եմ մաղթում բոլոր հանքագործներին՝ Օ պատահար, կայուն զարգացում և արժանապատիվ կյանք: Մեկ անգամ ևս՝ շնորհավոր հանքագործի և մետալուրգի մասնագիտական տոնը»:

Հանքարդյունաբերությունը Սյունիքի բրենդն է դարձել, - մայրաքաղաքից ժամանած լրագրողների կարծիքն է, որի հետ համամիտ է մարզպետի աշխատակազմի քարտուղարը:

Նրա խոսքերով, մարզի տնտեսության առաջատար ճյուղը արդյունաբերությունն է, որը կազմում է տնտեսության մոտ 75-80 տոկոսը, իսկ դրա 80 տոկոսից ավելին էլ գրավում է լեռնահանքային արդյունաբերությունը: Յետևաբար, մարզի տնտեսության մեջ, ինչպես նաև զբաղվածության ապահովման գործում հանքարդյունաբերության դերը շատ բարձր է:

ԶՊՄԿ կայուն զարգացման գծով տնօրեն Արմեն Ստեփանյանը լրագրողներին տրված հարցազրույցում ներկայացրեց վերջին ամիսների իրականացված աշխատավարձերի համահարթեցման բարեփոխումը և ոչ միայն: Նա նշեց, որ փոփոխություններ են կատարվել աշխատակիցների առողջության ապահովագրության կազմակերպման ոլորտում: Այն, որ դժգոհությունները նվազել են կամ գրեթե չկան, ցույց է տալիս, որ ընկերությունը հետևողականորեն գնում է անհրաժեշտ քայլերի իրականացման ուղղությամբ: Կան այլ փոփոխություններ ևս, որոնք կոմբինատը խոստացել է շուտափույթ կատարել, այդ բոլոր ուղղություններով աշխատանքները ընթացքի մեջ են, և շուտով կերևան դրանց արդյունքները:

Ավանդույթի համաձայն՝ այս անգամ ևս կոմբինատի ղեկավարությունը բարձր գնահատեց ընկերության նկատմամբ պատասխանատու վերաբերմունքը, լավագույն աշխատակիցները պարգևատրվեցին տարիների նվիրվածության համար: Կ (էջ 10,11)

Բեմում՝ պարգևատրվողների շարքերում էին նաև ձեռնարկությունում 50 և ավելի տարիներ աշխատած վաստակաշատ մասնագետները, ովքեր արդեն անցել են կենսաթոշակի և շարունակում են վայելել ընկերության հարգանքն ու գնահատանքը:

Հանքագործի և մետալուրգի օրն ավարտվեց ճանաչված երգչուհի Տաթև Ասատրյանի մենահամերգով:

Սքանավորի
QR կոդը, դիտելով
տոնակատարության
տեսանյութը

Պոչամբարը՝ լրագրողի խոշորացույցի տակ

ԶՊՄԿ-ն մշտապես լրագրողների ուշադրության կենտրոնում է: Լրագրողական այցերը ձեռնարկություն վերջին շրջանում առավել հաճախակի են դարձել: Հատկապես ԶԼՄ-ների խոշորացույցի տակ է պոչամբարի գործունեությունը՝ թե ինչպես է այդ բարդ կառույցն աշխատում, բնապահպանական ինչ ծրագրեր են իրականացվում պոչամբարում, ինչ պլաններ կան ապագայի համար: Լրագրողների այս և բազմաթիվ այլ հարցեր տեղում ստացան պատասխաններ:

Մանվել Մարգարյան
«Արմենպրես»
լրատվական
գործակալության
թղթակից

Նախորդ տարի այցելելով այստեղ ականատեսն եղա այն մեծածավալ

աշխատանքներին, որոնք իրականացվում էին, բայց նույնիսկ այդ ֆոնին, այս տարի էլ տեսնում եմ շատ մեծ առաջընթաց: Մեծածավալ ռեկոնստրուկցիոն աշխատանքներ են իրականացվում, ինչը շատ դրական տեղաշարժ է, որպեսզի վերականգնվի բնությունը և ազդեցությունը հնարավորինս մեղմվի՝ քանա:

Միհր Գևորգյան
«ԶՊՄԿ» պոչամբարային
տնտեսության
պետ

Պոչամբարային տնտեսության ղեկավար Միհր Գևորգյանը, պատասխանելով լրագրողների հարցերին, հանգամանալից ներկայացրեց, թե ինչ եղանակով է աշխատում 50 տարվա պոչամբարը: Նրա խոսքե-

րով, ֆաբրիկայից մինչև պոչամբար ընկած հատվածը 35 կիլոմետր է և այդ տարածությունը խողովակաշարերով, թունելներով պոչանքը տեղափոխվում է պոչամբար և կատարվում է նստեցում: Պոչամբարը գործում է 1977 թվականից: Ըստ խորհրդային ժամանակներում հաստատված նախագծի, մինչ 1015 մետր բարձրությունը Արծվանիկի պոչամբարը կարող է շահագործվել, այժմ այդ նիշը հասել է 950 մետրի:

Արամ Գարեգինյան
«Sputnik Արմենիա»
լրատվական
գործակալության
թղթակից

Տնտեսական լրագրող Արամ Գարեգինյանը բազմիցս է անդրադարձել ԶՊՄԿ-ի աշխատանքին, ասում է՝ այցից այց փոփոխություններն ակնհայտ

Արծվանիկի պոչամբարի գործունեությունը շարունակում է մնալ ամենահետաքրքիրը լրագրողների շրջանում, իսկ ընկերությունն այս հարցում խնդիր չի տեսնում՝ պոչամբարը բաց է ՋԼՄ-ների առջև: Հանրապետական տարբեր լրատվականների հերթական խումբը կրկին այստեղ է՝ ստանալու սպառնիչ պատասխաններ:

են: Ողջունում է ձեռնարկության թափանցիկ գործելաոճը:

Հիմա կոմունիկացիան լրագրողների հետ բավականին ակտիվացել է, ինձ հատկապես հետաքրքրում են ծրագրերը, որոնք օգնում են տեխնոլոգիապես արդիականացնել կոմբինատը, միշտ աշխատել եմ այդ նորությունները լուսաբանել:

«Առաջին անգամ եմ այցելում

Հայկա Ակոյան
«Հրապարակ»
թերթի լրագրող

պոչամբար, սա շատ հետաքրքիր փորձառություն է, մանրամասն ներկայացվեց՝ ինչպես է աշխատում այս կառույցը, ինչ քիմիական պրոցեսներ են այստեղ տեղի ունենում, ինչպես է

այն կառավարվում, ինչպես է ապահովվում անվտանգությունը և այլն, շատ հետաքրքիր էր այս ամենի մասին սպառնիչ տեղեկատվություն ստանալը: Երբ հասկանում ես այդ ամենը, կարողանում ես ընթերցողին ճիշտ ներկայացնել: Սա խրախուսելի գործելաոճ է ՋՊՄԿ-ի կողմից»:

Լրագրողները եղան նաև Արծվանիկի պոչամբարի տարածքում գտնվող հիդրոտեխնիկական աշտարակի մոտ: Հետաքրքրվեցին բնապահպանական միջոցառումներով և այն բոլոր նորարարական ծրագրերով, որոնք կոմբինատը ներդրել է վերջին տարիներին. դրանք են՝ փոշու կառավարումը և նոր մետեոկայանը:

«Տարեկան կտրվածքով իրականացվում է կենսաբազմազանության ուսումնասիրություն, որի շրջա-

նակում պարզվում է այս տարածքում եղած բուսական և կենդանական աշխարհի պատկերը: Այդ ուսումնասիրության տվյալները հետագայում օգտագործվում են ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների ընթացքում»:

Լրագրողական հերթական խումբը հեռացավ՝ հանքարդյունաբերական Սյունիքից՝ տեղեկատվության հարուստ պաշարով և վերադառնալու ակնկալիքով:

Հերմինե Միքայելյան

Արձանավորի QR
կոդը, իմացի՛ր, թե ինչ
տեսան լրագրողները
պոչամբարում

Սյունիքում անցկացվեց «Պատանի երկրաբան» ամառային դպրոցը

Արևմտահայկական
ՊՐ Կոդը, դիտելով
«Պատանի երկրաբան»
ամառային դպրոցի
մասին ռեպորտաժը

Տևտեսական, սոցիալական, նաև կրթական հարցեր է լուծում արդյունաբերական հսկան, իսկ այս ամենը՝ Նախնառաջ երկրաբանների աշխատանքի շնորհիվ: ԶՊՄԿ-ի գիտակրթական հաստատությունների հետ շուրջ երկու տարվա համագործակցության շնորհիվ մի շարք ծրագրեր են կյանքի կոչվել:

ԵՊՀ Նախաձեռնությամբ և ԶՊՄԿ ֆինանսական աջակցությամբ՝ թե՛ դասախոսական, թե՛ ուսանողական և թե՛ աշակերտական կազմը երեք օր շարունակ ձեռք բերեց գիտելիքների մեծ պաշար՝ համատեղելով օգտակարը հաճելիի հետ:

Ծրագրի շնորհիվ 33 պատանի երկրաբան՝ Սյունիքի գրեթե բոլոր

համայնքներից, հնարավորություն ունեցավ ավելի մոտ լինելու մասնագիտությանը և առավել մանրամասն ծանոթանալու դրա նրբություններին: Այս ամառային դպրոցի շնորհիվ ԵՊՀ աշխարհագրության և երկրաբանության ֆակուլտետում մեծ հոսք կապահովվի, վստահեցնում են կազմակերպիչները: Օգտակար հանածոներով հարուստ մարզում ճամբարականների առօրյան հագեցած անցավ: Մասնակիցները լսեցին դասախոսություններ երկրաբանի մասնագիտությունից մինչև հանքարդյունաբերության մեջ կայուն զարգացման կարևոր ու նշանակալի դերի վերաբերյալ:

ԵՊՀ ուսանող Մարիա Մախլյանը նշել է, որ թեև ինքը երկրաբան չէ, բայց մեծ ցանկություն ունի հետազայում կրթությունը շարունակել հենց այս ուղիով, որովհետև սա այն մասնագիտությունն է, որին արհեստական բանականությունը երբեք չի կարող փոխարինել: «Հայաստանի Նման լեռնային երկրում միշտ այդ մասնագետների պահանջը կա, իսկ իրենք հիմնականում քիչ են, ինչը շատ մեծ խնդիր է առաջացնում», - ասել է նա:

Ամառային դպրոցի երկրորդ օրն անցավ ԶՊՄԿ-ում: Պատանի երկրաբանները հնարավորություն ունեցան հետևելու արտադրական գործընթացին եղան բացահայտում, շրջեցին տարբեր արտադրամասերում, ծանոթացան արտադրական շղթայի հիմնական մասին, ինչպես նաև եղան հարստացուցիչ ֆաբրիկայում: «Ես հենց Արծվանիկից եմ, և ինձ շատ հետաքրքրել է հանքարդյունաբերությունը ու հենց այս մասնագիտությունը: Շատ բա-

երկրագիտական թանգարանի տնօրեն Ալյոշա Չայրապետյանը:

Ճամբարականների վերջին օրն ամփոփվեց ոչ ֆորմալ հանդիպումով: Այստեղ էլ նրանց ԶՊՄԿ գլխավոր տնօրեն Ռոման Խուդոլին խորհուրդ տվեց ընտրել երկրաբանի մասնագիտությունը, շեշտելով՝ աշխատանքի և ծախսած ուժերի տեսանկյունից լեռնահանքային ոլորտն ամենաբարդերից է:

«Ես լիովին համոզված եմ, որ Չայաստանում հանքարդյունաբերությունը տնտեսության ապագան է: Սա այն երկիրն է, որն ունի բնական պաշարներ և բոլոր հնարավորություններն՝ այդ ոլորտը զարգացնելու համար: Բայց դրա համար անհրաժեշտ է առաջին հերթին լավ կրթություն, այդ իսկ պատճառով երախտապարտ եմ համալսարանին՝ մեր համատեղ նախագծի համար: Սա մասնագիտության հարցում ուղղորդման առաջին քայլն է: Երկրաբանությունը գիտություն է և արվեստ», - շեշտել է նա:

Ակտիվ մասնակցության համար ճամբարականները ստացան հավաստագրեր: Երկրաբանների համար արդեն ավանդույթ դարձած խարույկի շուրջ ամփոփվեց միջոցառումը, քննարկվեցին հետագա անելիքները՝ նորից հանդիպելու սպասումով:

Նարե Խաչատրյան

ցառիկ ծրագիր ուներ այս ճամբարը, շատ հետաքրքիր էր», - շեշտել է դպրոցի մասնակից Չարություն Յովակիմյանը:

Կրթաթոշակներ, գործնական պարապմունքներ, ստեղծվելիք գիտահետազոտական կենտրոն, ԵՊՀ աշխարհագրության և երկրաբանության ֆակուլտետը գտնվում է նոր հարթակի վրա հենց գործընկերների շնորհիվ: «Չե-տագա բավականին հետաքրքիր ծրագրեր ունենք ԶՊՄԿ-ի հետ: Առանց իրենց ներգործության, առանց ֆինանսական աջակցության հնարավոր չէր լինի այս ամենը կազմակերպել: Գործատու-բուհ-դպրոց եռամիասնությունը՝ պրակտիկ աշխատանքների հետ մեկտեղ, գտնվեցին մեկ վայրում, ինչը բավականին արդյունավետ

էր», - նշել է ֆակուլտետի դեկան Սարգիս Բեյլանը:

Ամառային դպրոցի ընթացքում հուշագիր ստորագրվեց ԵՊՀ աշխարհագրության և երկրաբանության ֆակուլտետի ու Կապանի երկրագիտական թանգարանի միջև, որի նպատակն է՝ ստեղծել տեսական և գործնական գիտելիքների ամրապնդման ու խորացման հնարավորություններ, ինչպես նաև համատեղ ուժերով նպաստել կրթական, գիտական և մշակութային ոլորտների զարգացմանը: «Մեծ ակնկալիքներ ունենք: Ինչո՞ւ, որովհետև թե՛ ֆակուլտետը և թե՛ թանգարանը համատեղ իրենց գործունեությամբ պետք է նպաստեն Չայաստանի կրթական, գիտական և մշակութային կյանքի բարելավմանը», - պարզաբանել է Կապանի

Մարդկային ոսկորներ, Նիզակ. Ողջի գետի ափին բացառիկ դամբարանադաշտ է հայտնաբերվել

2ՊՄԿ-ի տարածքում հողային աշխատանքների ընթացքում մշտապես առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվում հնարավոր հնագիտական արժեք ունեցող գտածոների հայտնաբերմանը և դամբարանադաշտերի բացահայտմանը, դրանք չվնասելու նպատակով:

Ամիսներ առաջ Ողջի գետի աջ ափին՝ ԶՊՄԿ-ի օդամղիչ կայանի դիմացի թմբին, հողային աշխատանքներ իրականացնելիս ձեռնարկության շինարարները պատահաբար մի ամբողջ դամբարանադաշտ են հայտնաբերել: Տեղում ահագնագել են հնագետներին ու սկսվել են լայնածավալ պեղումներ: Արշավախումբը դիմաձևապես մարմին է այստեղ բացահայտել՝ յուրաքանչյուրն ամփոփված առանձին խցերում:

Հնագետները վստահեցնում են՝ այս տեսակ դամբարաններ Հայաստանում ոչ մի տեղ մինչ օրս չեն հայտնաբերվել:

Մայրաքաղաքից ժամանած մասնագետները ամիսներ է արդեն Նորահայտ յոթ դամբարաններում պեղումներ էին իրականացնում: Գտածոները մարդկային ոսկորներ են, Նիզակ ու թևնոց: Դամբարաններից մեկը՝ որպես բացառիկ շինություն, տեղափոխվեց Կապանի երկրագիտական թանգարան, իսկ ոսկորներն ու գտածոները փորձագիտական ուսումնասիրության են հանձնվել:

Հնագետ Տիգրան Ալեքսանյանը զգուշությամբ հեռացնում է հողի այն շերտը, որի տակ հազարամյակներ առաջ

ինչ-որ մեկի մասնատված մարմինն էր խնամքով թաղվել: Նախնական վարկածով՝ վերին խավի ներկայացուցիչ է եղել: Ինչպես ավելի ուշ պարզվեց՝ դրանք իրենց տեսակով ու շարվածքով բացառիկ դամբարաններ են, որոնք և զարմացրել և հիացրել են արշավախմբի անդամներին:

Նկատի ունենալով, որ հողն այստեղ բավականին խոնավ է՝ գրունտային ջրերի առկայության հետևանքով, հնագիտական նմուշները բավականին լավ են պահպանված, գնահատում են մասնագետները:

Աքանավորի QR
կոդը, դիտիր
հնագիտական
պեղումների մասին
տեսանյութը

Արտակ Չախվերդյանը ճարտարապետի աչքով է դիտարկում շերտերը, բացվածքներն ու հորիզոնները: Ասում է՝ այն, որ դեռևս հազարամյակներ առաջ մարդը տիրապետել է շինարարական լուծումներին, համոզվում է տեսածից: Հնագույն դամբարանների սեյսմակայունությունն է նույնիսկ ապահովվել: Դրանք բնորոշ խեցեղեն, կավանոթներ այստեղ չեն հայտնաբերվել: Սա ևս զարմացրել է հնագետներին:

Հնագիտական արշավախմբի ղեկավար Հարութ Բադալյանի խոսքերով. «Փառք ու պատիվ կոմբինատի բնապահպանական բաժնի աշխատակիցներին, որ հայտնաբերվել են այս դամբարանադաշտը: Եթե չլիներ նրանց զգոնությունը, չլիներ նրանց ուշադրությունը մենք սա չէինք ունենա»:

Բացահայտված դամբարանադաշտը բոլորի ուշադրությունն է գրավել: Անցուդարձ անողները աչք չեն կտրում ճամփեգրի թմբից՝ ուզում են աննախադեպ բացահայտումների ականատեսը դառնալ: Իսկ հնագետները առայժմ չեն շտապում փակագծեր բացել, հարցերի պատաս-

խանները կտա փորձագիտական ուսումնասիրությունը: Տարածքը սահմանազատել են, հսկողություն սահմանել: Պեղումներն ընթանում են օրենքի տառին համապատասխան:

Հայաստանի հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի հետ ՀՊՄԿ-ն գրեթե 10 տարի է՝ համագործակցում է: Համատեղ աշխատանքի շնորհիվ ձեռնարկության բոլոր ազդակիր բնակավայրերում տարբեր ժամանակներում պեղումներ են իրականացվել ու գտածոները պահ տրվել Կապանի երկրագիտական թանգարանին:

Չի բացառվում, որ տարածքում հետագայում այլ դամբարանախցեր ևս հայտնաբերվեն, -նշում են հնագետները: Դրանք ևս ըստ արժանվույն կուսումնասիրվեն:

Հերմինե Միքայելյան

202

**ԱՐԱ
ՄԵԼՔՈՒՄՅԱՆ**

**ԱՐԱՐԱՏ
ԱՆԻՐԵԱՍՅԱՆ**

**ԱՐՏԱՇԵՍ
ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ**

**ԳԱԳԻԿ
ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ**

**ԼԻԼԻԹ
ԻՐԱՅԵԼՅԱՆ**

**ՍԱՐԻԿ
ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ**

**ՍԵՐՅՈԺԱ
ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ**

**ՍՈՆԱ
ԴԱՎԹՅԱՆ**

5 ՄԵՐ ՊԱՐԳԵՎԱՏՐԿԱԾ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԸ

**ԱՐԺՈՒՐ
ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ**

**ԱՐԺՈՒՐ
ՂԱԶԱՐՅԱՆ**

**ԱՐՄԱՆ
ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ**

**ՍԱՆՎԵԼ
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱՆ**

**ՄՀԵՐ
ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ**

**ՌԱՖԻԿ
ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ**

**ՎԱՀԻԿ
ՎԱՆԵՍՅԱՆ**

**ՎԱՐԱԶԴԻԱՏ
ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ**

Ֆրունզե Պետրոսյան

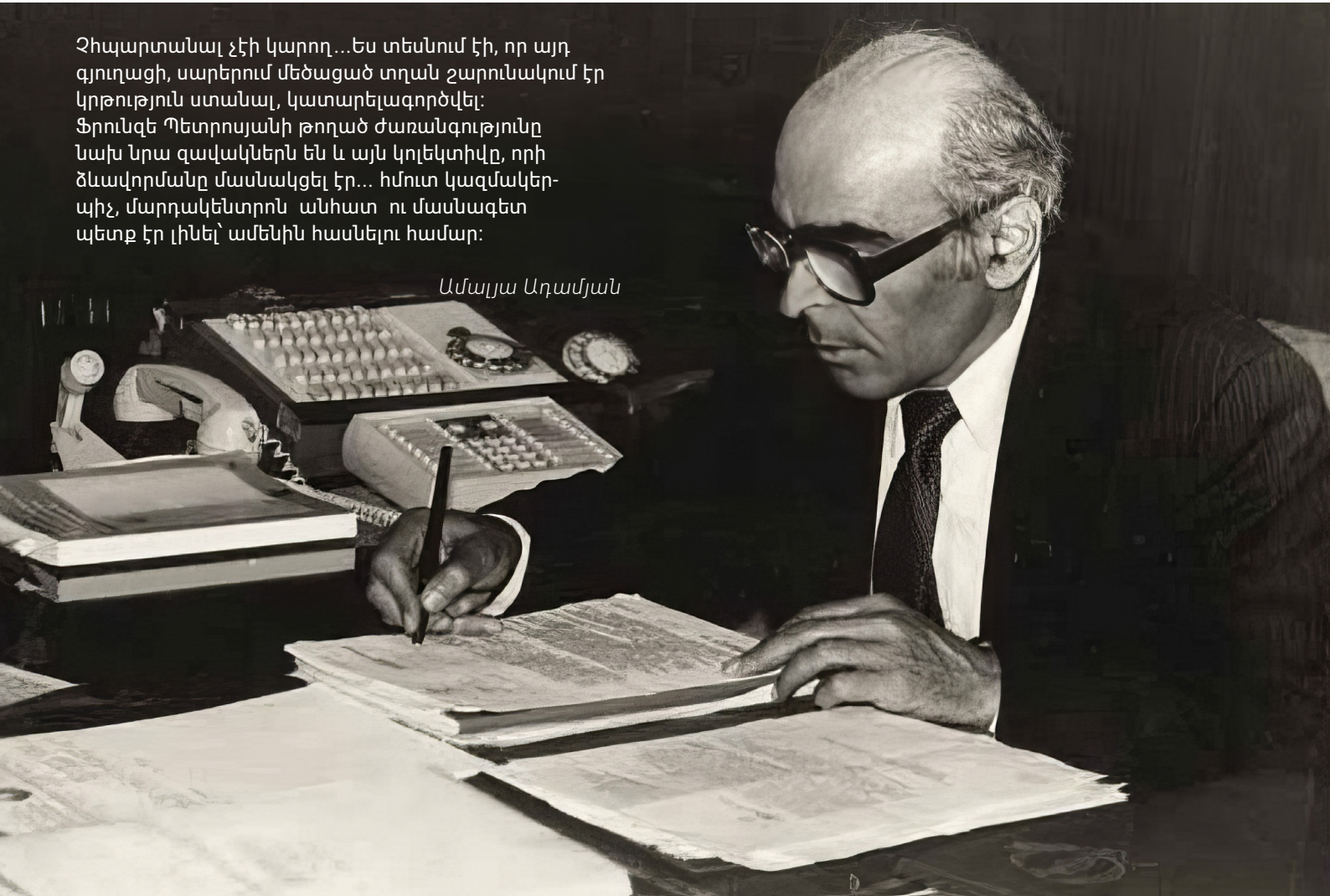
– հանքարդյունաբերության երախտավորը

Սքանավորիր QR
կոդը, դիտի՛ր
ամբողջական
հարցազրույցը

Չհպարտանալ չէի կարող...ես տեսնում էի, որ այդ գյուղացի, սարերում մեծացած տղան շարունակում էր կրթություն ստանալ, կատարելագործվել: Ֆրունզե Պետրոսյանի թողած ժառանգությունը նախ նրա զավակներն են և այն կոլեկտիվը, որի ձևավորմանը մասնակցել էր... հմուտ կազմակերպիչ, մարդակենտրոն անհատ ու մասնագետ պետք էր լինել՝ ամենին հասնելու համար:

Ամալյա Ադամյան

Հատվածներ՝ ԶՊՄԿ նախկին գլխավոր տնօրեն Ֆրունզե Պետրոսյանի կնոջ՝
Ամալյա Ադամյանի հետ հարցազրույցից:

ԶՊՄԿ նախկին տնօրեն Ֆրունզե Պետրոսյանը մեծ ավանդ ունի կոմբինատի կայացման և հզորացման գործում: Նրա՝ տասնամյակների պաշտոնավարման ընթացքում մեծ ձեռքբերումներ է ունեցել կոմբինատը: 1990-ականների ճգնաժամային իրավիճակներում նրա ղեկավարմամբ հնարավոր եղավ պահպանել արդյունաբերական հսկան՝ կազմաքանդումից:

- Տիկին Ադամյան, ինչպե՞ս սկսվեց Ֆրունզե Պետրոսյանի աշխա- տանքային գործունեությունը, հիշում եք արդյոք նրա մուտքը՝ հանքարդյունաբերություն:

- Կպատմեմ սիրով, ավարտելով 1954 թվականին, Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի լեռնային ֆակուլտետը, նա եկավ Քաջարան՝ աշխատելու: Հանքարդյունաբերությունը զարգացում էր ապրում, նա իր և սերնդակիցները լեռնային ֆակուլտետի առաջին շրջանավարտներն էին, ովքեր դարձան հանքարդյունաբերության լիդերներ:

Նա իր աշխատանքային գործունեությունը սկսել է Քաջարանի կոմբինատից, որտեղ այն ժամանակ շահագործումն իրականացվում էր փակ եղանակով: Ստորգետնյա հանքում աշխատում էին երեք հերթով՝ համառորեն և նվիրումով:

Երբ ամուսնացանք, նա արդեն լեռնային արտադրամասի գլխավոր ինժեներն էր:

- Իսկ դուք պատկերացնո՞ւմ էիք, որ Ձեր ամուսինը այդ ոլորտում երկար է մնալու, ավելին՝ այն կառավարելու է:

- Ես չէի ասի, թե պատկերացում ունեի, ուղղակի ստացվեց այն, ինչ՝ պիտի ստացվեր: Այսինքն՝ գնահատեցին նրա և՛ ընդունակությունները, և՛ կազմակերպչական կարողությունները: Ինքն իր հերթին արդարացրեց ղեկավարների սպասելիքները: Նրան գնահատում, հարգում էին, արդեն 1967 թվականին նշանակվեց կոմբինատի դիրեկտոր, շարունակվեց նրա աշխատանքային բեղմնավոր գործունեությունը՝ ընդհուպ մինչև հանրապետության գունավոր մետալուրգիայի վարչության պետ և ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր:

Բնութագրե՞ք Ֆրունզե Պետրոսյան ղեկավարին:

- Կարողանում էր կողմնորոշվել, մարդկանց հետ հարաբերվել, դրան օգնում էր այն, որ չէր բավարարվում լեռնային ինժեների իր գիտելիքներով,

անընդհատ ինքնակրթվում էր: Լենինգրադում հեռակա տնտեսագիտական ֆակուլտետ ավարտեց: Կարողանում էր լսել, հետաքրքիր գրուցակից էր, ուներ հանրագիտաբանային գիտելիքներ:

- Հպարտության զգացողություն ունեցե՞լ եք արդյոք, որ նրա կիսն էք: Մարդու, ով կարողացել է ղեկավարել այդ հսկայական ձեռնարկությունը:

- Չհպարտանալ չէի կարող... Ես տեսնում էի, որ այդ գյուղացի, սարերում մեծացած տղան շարունակում էր կրթություն ստանալ, կատարելագործվել: Ավարտեց Մոսկվայի լեռնային ինստիտուտի հանքարդյունաբերության ֆակուլտետը, պաշտպանեց գիտական թեզը և ստացավ տեխնիկական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան:

- Պետրոսյանների գերդաստանը տարածաշրջանում հայտնի գերդաստաններից էր, Քաջարանի քաղխորհրդի գործկոմի առաջին նախագահն էր ձեր ամուսնու հայրը՝ Հմայակ Պետրոսյանը:

- Հմայակ Պետրոսյանը աշխատասեր մարդ էր, ով դժվարին տարիներին կոլտնտեսություն էր ղեկավարել և կարողացել համագյուղացիների հետ ինչ-որ չափով պետությանը նեցուկ կանգնել: Բարձր լեռնային գյուղում գարնանացան ցորեն էին մշակում, անասնապահություն զարգացնում: Սկսվեց երկրորդ աշխարհամարտը, տղամարդիկ առաջնագծում էին, կանանց աշխատանքը՝ կրկնապատկվեց: Իմիջիայլոց, կնոջն ասել էր՝ հանկարծ չմտածես, թե կոլխոզի նախագահի կին ես, և չպետք է աշխատես...»,- չնայած վերջինս ծանրաբեռնված էր մեծ տնտեսությամբ:

Ընդհանրապես քաջարանցիներն աշխատասեր են: Թեկուզ հետո կոմբինատ գործարկվեց, նրանք էլ սկսեցին այնտեղ աշխատել, բայց նաև անասուն էին պահում, և հող մշակում:

Հմայակ Պետրոսյանը աշխույժ մարդ էր, գերդաստանը հավաքում էր իր շուրջը, սիրում էր առատ սեղաններ: Եվ, երբ արդեն քաղխորհրդի գործկոմի նախագահ չէր, ասաց որդուն. «Դու վատ չզգաս, ես

պարապ նստել չեմ կարող, գնում եմ պայթեցման արտադրամասում աշխատելու»: Ափսոս, միայն՝ շուտ հեռացավ կյանքից...

- Ո՞րն է Ֆրունզե Պետրոսյանի թողած ժառանգությունը սերունդներին և գործընկերներին:

- Ֆրունզե Պետրոսյանի թողած ժառանգությունը նախ նրա զավակներն են և այն կոլեկտիվը, որի ձևավորմանը մասնակցել էր... Դա ինքնաբերաբար չէր ստացվել. հմուտ կազմակերպիչ, մարդակենտրոն անհատ ու մասնագետ պետք էր լինել՝ ամենին հասնելու համար:

1990-ականներին բազմաթիվ աշխարհաքաղաքական գործոններ ազդում էին անմիջականորեն նաև կոմբինատի գործունեության վրա. ԽՍՀՄ-ի փլուզումը, երկրի անկախացումը, Ֆրունզե Պետրոսյանն, իհարկե, ողջունեց... Բայց մեր աչքի առաջ տեղի էր ունենում Խորհրդային Հայաստանի աղքատացումը: Շատ ձեռնարկություններ փակվել էին... տնտեսությունը հետընթաց էր ապրում:

... Կոմբինատը պահպանելու համար հերթապահություն սահմանվեց, օրակարգում մի հիմնական հարց էր դրված՝ Քաջարանի կոմբինատից ոչինչ չպետք է պակասեր...

Ձեռնարկված միջոցառումների շնորհիվ արդյունաբերական հսկան պահպանվեց, իսկ որոշ ժամանակ հետո սկսեց աշխատել՝ դրանով անգնահատելի օգնություն ցուցաբերելով պատերազմող երկրին և հանքագործների քաղաքին:

Այդպիսին էր նա, լեռնահանքային արդյունաբերության վաստակաշատ կազմակերպիչ՝ Ֆրունզե Պետրոսյանը:

Զրույց Տրդատ Գրիգորյանի հետ

Զրուցել ենք բժիշկ, ՀՊՄԿ բժշկական ծառայությունների համակարգող **Տրդատ Գրիգորյանի հետ**, պարզելու համար, թե ինչպես է կազմակերպվում առողջության պահպանման և կառավարման գործընթացը:

Հարցազրուցավար՝
Լիլիթ Իսրայելյան

- Պարոն Գրիգորյան, գրույցը սկսելուց առաջ նախ հասկանանք, թե ինչ է իրենից ներկայացնում աշխատանքային առողջությունը:

- Աշխատանքային առողջությունը առողջապահության և հանրային առողջության ոլորտ է, որը կենտրոնանում է աշխատանքային միջավայրում աշխատակիցների ֆիզիկական, մտավոր և սոցիալական բարեկեցության վրա: Մեր հիմնական նպատակն է՝ կանխել աշխատանքային վնասվածքները, կանխել մասնագիտական հիվանդությունները, նվազեցնել վնասվածքների ազդեցությունը, ինչպես նաև խթանել աշխատակիցների առողջությունը: Հակիրճ, աշխատանքային առողջությունը լրացուցիչ կամ երկրորդական ոլորտ չէ. այն հանքարդյունաբերության կայուն զարգացման հիմնական շարժիչ ուժերից է: Ունենալով պաշտպանված և առողջ աշխատակից, մենք ունենում ենք աշխատանքի բարձր արդյունավետություն, ամուր հեղինակություն:

- Որպես բժշկության ճյուղ, ինչ պատմություն ունի այն. երբ է ծագել և ինչ զարգացում է ապրել:

- Բժշկության այս ճյուղը ունի հարուստ պատմություն: Դեռևս հին հույն և հռոմեացի բժիշկներ Հիպոկրատն ու Գալենն են իրենց աշխատություններում ներառել որոշ մասնագիտական հիվանդություններ: Ոլորտի զարգացումը կապվում է արդյունաբերական հեղափոխության հետ: 1700 թվականին իտալացի բժիշկ Բեռնարդինո Բամագինին, որին հաճախ անվանում են «Աշխատանքային բժշկության հայր», հրատարակեց «De Morbis Artificum Diatriba» (Աշխատավորների հիվանդությունները) աշխատությունը: Աշխատանքը անկյունաքարային էր և լուսաբանում էր քիմիական նյութերի, փոշու, մետաղների և այլ մասնագիտական ռիսկերի հետ կապված առողջական վտանգներն ավելի քան 50 մասնագիտություններում: Այսօր աշխատանքային առողջությունը բժշկագիտության դիսցիպլինա է՝ իր գիտահեն, ապացուցողական մոտեցումներով: Այն կարևոր մասնագիտություն է հատկապես հանքարդյունաբերությունում: Այն լուծում է առողջական խնդիրների լայն շրջանակ՝ ֆիզիկական վնասվածքներից և քիմիական ազդե-

ցությունից մինչև աշխատանքի հոգեցոցիալական ասպեկտներ, ինչպիսիք են սթրեսը և աշխատանքի ու անձնական կյանքի հավասարակշռությունը:

- Հանրային առողջության պահպանումը և աշխատավայրում համապատասխան պայմանների առկայությունը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պահանջ է, բայց մինչ օրենքի տարրին հասնելը, ինչ այլ խթանիչ հանգամանքներ է պարունակում:

- Աշխատակիցների առողջության պահպանումը և խթանումը ընկերության գործունեության առաջնահերթություններից մեկն է և հանդիսանում է սոցիալական պատասխանատվության, մարդկային կապիտալի զարգացման, անձնակազմի մոտիվացիայի խթանման, աշխատունակության բարձրացման, անաշխատունակության դեպքերի կրճատման և աշխատանքի արդյունավետության բարելավման կարևորագույն բաղադրիչներից մեկը: Վերոնշյալը հանդիսանում է ՀՀ օրենսդրությամբ ամրագրված պահանջ: Մասնավորապես, համաձայն ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի աշխատանքի ժամանակ յուրա-

քանչյուր աշխատողի համար պետք է ստեղծվեն պատշաճ, անվտանգ և առողջության համար անվնաս պայմաններ, իսկ աշխատողների անվտանգությունը և առողջության պահպանությունը պարտավոր է ապահովել գործատուն:

- Ինչպես է ԶՊՄԿ-ում իրականացվում առողջության պահպանումը, և ինչ բաղադրիչներից է բաղկացած գործընթացը:

Ընկերության աշխատակիցների առողջության պահպանման բաղադրիչներից մեկը կազմակերպության տարածքում արտադրական վնասվածքների, աշխատանքի հետ չկապված հիվանդությունների և այլ իրավիճակների դեպքում արագ արձագանքումն է: Այն կազմված է միմյանց հետ փոխկապակցված և հաջորդական գործընթացներից՝ ինքնօգնություն, առաջին օգնություն, շտապ և անհետաձգելի բժշկական օգնություն, տարահանում, մասնագիտացված օգնություն:

Կազմակերպության բոլոր աշխատակիցները անցել են առաջին օգնության դասընթաց, բոլոր արտադրամասերում, բոլոր տրանսպորտային միջոցներում տեղադրված են առաջին օգնության դեղատոսիեր: Առաջին բուժօգնության ցուցաբերելու համար կարևոր նշանակություն ունի համապատասխան և բավարար ծավալով անհրաժեշտ ենթակառուցվածքների առկայությունը: Բուժկետերը տեղակայված են կազմակերպության ամբողջ տարածքով և ապահովում են առաջին բուժօգնության ծածկույթը: Տեղակայման համար հաշվի ենք առնում բազմաթիվ գործոններ, ինչպիսիք են՝ տվյալ տեղամասում աշխատակիցների թիվ, հեռավորությունը հիմնական կոմունիկացիաներից, ժամային հասանելիություն՝ մոտակա բուժկետից, շտապ օգնության կայանից, մոտակա հիվանդանոցային բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպությունից, աշխատանքի վտանգավորության աստիճանը, բնույթը, տևողությունը և այլն: Բուժկետերի մի մասի սպասարկումը իրականացնում է մեր հիմնական գործընկեր Բաջարանի ԲԿ-ն:

Եճշտեմ՝ միջին բուժանձնակազմի՝ բուժքույրերի մասին, ում

Առաջնորդվելով կայուն զարգացման սկզբունքներով, ԶՊՄԿ-ում կարևորվում է աշխատակիցների և նրանց ընտանիքի անդամների առողջությունը:

մասնագիտական և մարդկային որակները, անընդհատ կատարելագործվելու ձգտումները բերում են աշխատանքների բարձր կատարողականին:

- Քաջատեղյակ ենք, որ ամեն տարի պարտադիր բուժզննություն է կազմակերպվում աշխատակիցների շրջանում:

Այո, մի փոքր մանրամասնեմ այդ կարևոր գործընթացը, որը արտադրական միջավայրում և աշխատանքային գործընթացի վնասակար ու վտանգավոր գործոնների ազդեցությանը ենթարկվող աշխատակիցների առողջական վիճակի պարտադիր նախնական (աշխատանքի ընդունվելիս) և պարբերական բժշկական զննության անցկացումն է: Վերջինս թույլ է տալիս գնահատել աշխատանքի ընդունվողի առողջական վիճակը, դրա համապատասխանությունը նրան առաջարկվող աշխատանքին և իհարկե, նպաստում է դժբախտ պատահարների, մասնագիտական հիվանդությունների կանխարգելման պրոցեսին:

Պարտադիր բժշկական զննությունը մեծ գործընթաց է մեր ընկերությունում, իրականացվում է տարին մեկ անգամ, ակտիվ ներգրավվում են բոլոր արտադրամասերը: Բուն բուժզննությունն իրականացվում է գործընկեր բժշկական կազմակերպության՝ Քաջարանի ԲԿ-ում:

- Մարտահրավերներ:

Համարում եմ, որ գլխավոր մարտահրավերը՝ վերաբերմունքն է առողջության նկատմամբ: Մենք մեր գործելաոճով պետք է հասնենք նրան, որ Ընկերության յուրաքանչյուր աշխատակից հստակ և պատասխանատու վերաբերմունք ունենա իր իսկ առողջության նկատմամբ, հակված լինի դեպի առողջ ապրելակերպը, արտադրական տարածքներում և

ոչ միայն ապահովի իրեն դժբախտ պատահարներից՝ խստագույն կերպով պահպանելով անվտանգության կանոնները:

Հիշեցնենք, որ այս համատեքստում անցած տարվա ընթացքում մի քանի անգամ Ընկերությունը մասնակցել է Առողջապահության նախարարության «Յուլանի անվան արյունաբանական կենտրոն» ՓԲԸ-ի Սյունիքի արյան կայանի հետ համատեղ նախաձեռնած արյան դոնորության ակցիային՝ խթանելով նոր, կորպորատիվ դոնորության մշակույթը՝ աշխատակիցների շրջանում:

Հատուկ ընդգծեմ, որ Ընկերության աշխատակիցներն ու նրանց ընտանիքներն ունեն առողջության ապահովագրություն, որը հնարավորություն է տալիս հոգալ իրենց առողջապահական կարիքները: Առողջության ապահովագրությունից բացի «Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» բարեգործական հիմնադրամը ֆինանսավորում է բժշկական այն ծառայությունները, որոնք նախատեսված չեն ապահովագրական փաթեթով:

- Ընդհանրապես ենք, առողջություն և հաջողություններ Ձեզ՝ համակարգված աշխատանքների իրականացման գործում:

ԿԱՊԱՆ ՖԵՍՏ 2025

Աջանավորի QR-կոդը,
դիտարկելով, **Կապան Ֆեստ**
2025-ի ամփոփիչ
տեսանյութը

Մյուսների մարզի Կապան քաղաքում հուլիսի 4-15-ը կայացած Կապան Ֆեստ 2025-ի համերգային փակումը նշանավորվեց աշխարհահռչակ երաժիշտների՝ դաշնակահար Մարիաննա Շիրինյանի, թավջութակահար Սևակ Ավանեսյանի և փառատոնի հատուկ հյուր, լեգենդար ջութակահար Վադիմ Ռեպինի մասնակցությամբ՝ կամերային երաժշտության համերգով:

12 օր տևած փառատոնի ընթացքում, աշխարհի տարբեր ծայրերից Կապան ժամանած մեծահռչակ երաժիշտների և ընտրված 50 երիտասարդ տաղանդների մասնակցությամբ ամեն երեկո Կապանի արվեստի պետական քոլեջի

երգեհոնի դահլիճում կայացան բազմաթիվ համերգներ՝ հանդիսատեսի բուռն ընդունելությամբ: Բացի այդ, Կապան Ֆեստի բոլոր օրերին Ակադեմիայի ուսանողները և կապանցի երտասարդ երաժիշտները հանդես են եկան համերգներով՝ ինչպես երիտասարդական կազմով, այնպես էլ հանրահայտ արտիստների հետ համատեղ ելույթներով՝ նույն բեմի վրա:

Կապան միջազգային երաժշտական փառատոնի հիմնադիր, գեղարվեստական ղեկավար, թավջութակահար Սևակ Ավանեսյան. «Կապան Ֆեստն արդեն ապացուցել է իր կենսունակությունը, և՛ հռչակավոր արտիստները, և՛ հանդիսատեսը սպասում են այս փառատոնին, իսկ դա հրաշալի

առիթ է, որ այն նորից իր հյուրընկալ դահլիճը կանչի արվեստասերներին՝ ուղիղ մեկ տարի անց, մեր հրաշալի Կապան քաղաքում: Կապան Ֆեստը, վստահաբար, կարելի է համարել աշխարհի լավագույն երաժշտական փառատոններից մեկը»:

Հիշարժան էին Կապան Ֆեստի բոլոր համերգները, սակայն բացառիկության առումով կարելի է առանձնացնել հռչակավոր ջազմեն Մարիան Պետրեսկուի «Կատաղի ջազ» երեկոն: Իսկ կատարողական արվեստի անկրկնելի ճշգրտությամբ և մասշտաբների մեծությամբ՝ առանձնացավ Հայաստանի պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի, գեղարվեստական ղեկավար և գլխավոր դիրիժոր Սերգեյ Սմբատյանի ղեկավարությամբ

և լեգենդար ջութակահար Վադիմ Ռեպինի մասնակցությամբ, «Սիմֆոնիկ և կոնցերտներ» համերգային ծրագիրը:

Կապանի միջազգային երաժշտական փառատոնին, ինչպես անցած տարի, այս տարի ևս մասնակցում էր աշխարհում ջութակի վաճառքով զբաղվող առաջատար ընկերություններից մեկի՝ համաշխարհային ճանաչում վայելող Florian Leonhard Fine Violins ընկերության ղեկավար Ֆլորիան Լեոնհարդը՝ հրաշալի լարային գործիքների հավաքածուով: Ցուցադրությունը տևեց 2 օր, և մոտ 1500 այցելու ծանոթացան երաժշտական գործիքների ստեղծման պատմության բացառիկ նմուշների՝ Անտոնիո Ստրադիվարիուսի և Զուգեպպե Գվարների դել Զեզուի լեգենդար ջութակների հետ, որոնք կերտվել են 3 և ավելի դար առաջ:

Դրանք անզուգական են իրենց հնչողության մաքրությամբ և ամենաթանկ գնահատվող գործիքներն են ամբողջ աշխարհում:

Նվիրելու բարի ավանդույթ: Այս անգամ 40 երաժիշտ Կապան ֆեստիգ ստացավ երաժշտական գործիքներ, ինչը երաժիշտի համար լավագույն նվերն է:

Կապան ֆեստը, որի գլխավոր գործընկերն է Կապանի համայնքապետարանը, հովանավորներն են Զանգեզուրի պղնձամուլիբդենային կոմբինատը, ՀՀ Կրթության գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը, Ամերիա բանկը և բազմաթիվ այլ կազմակերպություններ, հնարավոր դարձավ արվեստասեր գործընկերների մեծ և փոքր աջակցությունների

շնորհիվ: Բոլոր համերգները բաց էին հանդիսատեսի համար, իսկ անվճար վարպետության դասերին մասնակցելու հնարավորություն ունեցան ոչ միայն ֆեստի մասնակից ուսանողները, կապանցի երաժիշտները, այլ նաև հյուրի կարգավիճակով փառատոնին միացած երիտասարդ երաժիշտները:

Դասական երաժշտության ստվերը փառատոնից հետո մնում է Կապանում՝ դառնալով սպասում. քաղաքը սպասում է Կապան ֆեստ 2026-ին:

Շաքե Ավոյան

Արևմտահայկական
ՊԻՍՏՈՒԹՅԱՆ
«ԱՌՈՂՋՈՒՅՐՈՒՄ»
ՄՐԵՂԱՉԱՐՈՒՄ
ՄԵՏԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

«Առողջության օր 2025»

Մրցաշարային պայքար և վառ էմոյիսներ

Տեգախաղով և վոլեյբոլով մեկնարկեց մարզական մրցաշարը: Դրանց հաջորդեցին ֆուտբոլը, ուժային բազկամարտը, ծանրությունների տեղափոխումը և պարանի ծգումը: Մետալուրգի օրվան նվիրված միջոցառման հիմնական նպատակը սպորտի մասսայականացումն էր և առողջ ապրելակերպի խթանումը:

Ստեղծագործական ու մշակութային հատվածն օրակարգից անմասն չմնաց: Ճամբարի լավագույն ձևավորում, խոհարարական և երգի մրցույթներ ևս ներառված էին: Համեղ ուտեստների պատրաստման կարևոր սկզբունքը՝ առողջ սնունդն էր՝ հավաքի խորագրին համապատասխան:

Եռօրյա միջոցառման անցկացման վայրը պատահական չէր ընտրվել: Նախկինում գործող ճամ-

բարը մասնակիցներից շատերն են հիշում և այսկերպ վերադառնում մանկություն: Հանքագործները խոստովանում են՝ ամենօրյա լարված աշխատանքից ու կենցաղային հոգսերից երբեմն կտրվելու կարիք է լինում, և այս մրցաշարը հիանալի առիթ է դրա համար:

Առանձին մարզաձևերում ու մրցույթներում հաղթող թիմերը պարգևատրվեցին մեդալներով և դրամական պարգևներով: Գրեթե բոլոր թիմերին հաջողվեց տարբեր

անվանակարգերում մրցանակային տեղեր զբաղեցնել:

Ընդհանուր թիմային պայքարում պատվավոր առաջին տեղը զբաղեցրեց պոչամբարային տնտեսության աշխատակիցների ձևավորած «Խուստուփ» թիմը: Հավաստագիր, մեդալ, գավաթ, և իհարկե գլխավոր ու սպասված 4 միլիոն դրամը նրանց ձեռքերում է:

Երկրորդ տեղում անվտանգության դեպարտամենտի «Զանգեզուր», երրորդում հարստացուցիչ ֆաբրիկայի «Գարեգին Նժդեհ» թիմերն էին: Նրանք արժանացան համապատասխանաբար 2,5 և 1,5 միլիոն դրամական պարգևի: Թիմերի ավագների խոսքով՝ խրախուսանքը հավասարապես կրթական մասնակիցների միջև:

Ամփոփելով միջոցառումը՝ հանքարդյունաբերական խոշոր ընկերության գլխավոր տնօրեն Ռոման Խուդոլին շնորհավորեց մասնակիցներին՝ արժևորելով նրանց կատարած մեծ աշխատանքը՝

Աննա Մելքումյան

Երկու սերունդ՝ մեկ նպատակ. Քաջարանի հանքավայրի հորատման տեխնոլոգիաները

ԶՊՄԿ-ում այսօր համատեղ աշխատում են երկու հորատման կայաններ՝ տեխնոլոգիապես տարբեր, բայց արդյունավետությամբ լիովին համադրելի. Դրանք են... 250՝ մեխանիկական կայանության խորհրդանիշ, և Atlas Copco DM50՝ նոր սերնդի թվային ճշգրտություն: Երկուսն էլ ծառայում են նույն նպատակին՝ հորատել վստահ և արդյունավետ:

CBIII 250՝ դիմացկունության խորհրդանիշ

- Հորատում է մինչև 40 մետր խորությամբ, մեծ տրամաչափի պայթեցման անցքերով
- Աշխատում է առանց դադարի՝ -30°C-ից մինչև +50°C պայմաններում
- Պահանջում է պարզ և հասանելի սպասարկում՝ արագ նորոգում տեղում
- CBIII-ը տարիներ շարունակ ապացուցել է իր հուսալիությունն ու արդյունավետությունը՝ հատկապես բարդ լեռնային և դժվարանցանելի տեղանքներում:

Անվտանգության բարձրագույն նորմերին համապատասխանող կայանը համալրված է միանգամից երեք վթարային ելքերով, իսկ տեսողական նորագույն համակարգը կատարյալ տեսադաշտ է ապահովում, ինչը հեշտացնում է օպերատորի աշխատանքը:

Atlas Copco DM50՝ հորատման թվային սերունդ

- Մոդելները թույլ են տալիս հորատել 137–228 մմ անցքերով, մինչև 54 մ խորությամբ
- Պատրաստված են կռունկավոր շարժակառքով, հագեցած հիբրիդ դիզել-հիդրավլիկ համակարգով և ճնշման համար նախատեսված պոմպերով
- Առկա են հեռակառավարման ու ավտոմատացման հարթակներ, ինչը հեշտացնում է օպերատորի աշխատանքը փակ խցիկից, բարձրացնելով անվտանգությունն ու արդյունավետությունը
- Բացի հորատման խորությունից, սա նաև թվային աշխատանքն է՝ կենդանի տվյալների հոսքով և վերլուծական վերահսկողությամբ

Atlas Copco DM50-ը մեզ տալիս է ճշգրտություն, էներգախնայողություն և թվային հսկողություն՝ հանքի կառավարման համակարգի հետ կապով:

ԶՊՄԿ տեխնոլոգիաների ներդաշնակություն

ԶՊՄԿ-ն գիտակցում է, որ արդյունավետ հանքարդյունաբերությունը կառուցվում է ոչ թե մեկ լուծման, այլ ճկուն ու խելամիտ համադրման վրա: Մենք չենք ընտրում միայն նոր տեխնոլոգիաները կամ միայն փորձով ապացուցված մեխանիկան: Մենք համատեղում ենք երկուսը, որպեսզի ստանանք առավելագույն արդյունք՝ ցանկացած տարածքում, ցանկացած խորությամբ, ցանկացած պայմանում:

ՈՎ ԻՐԱԶԵԿՎԱԾ Է, ՆԱ ՊԱՇՏՊԱՆՎԱԾ Է.

ՀՀ ՆԳՆ ՓՐԿԱՐԱՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ԶԳՈՒՇԱՑՆՈՒՄ Է՝

Խարույկ վառել՝ խիստ անհրաժեշտության դեպքում, բաց տարածքներում դա կարելի է անել՝ շրջապատելով այն 0,5 մետրից ոչ պակաս միներալիզացված շերտով, իսկ վերջում կրակը ամենայն խնամքով հանգցնել ջրով կամ ծածկել հողով: Համոզվել, որ կրակն ամբողջությամբ մարված է և չկա բռնկվելու հավանականություն:

ԻՆՉՊԵՍ ԽՈՒՍԱՓԵԼ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՀՐԴԵՅՆԵՐԻՑ

Անտառային հրդեհների կանխարգելման նպատակով արգելվում է՝

- Նետել այրվող լուցկի, չմարված ծխախոտի մնացորդ
- Որսի համար օգտագործել դյուրավառ և մարմող նյութերից փամփուշտի խիցեր
- Ավտոմեքենաները լիցքավորել վառելիքով՝ աշխատող շարժիչների դեպքում
- Շահագործել անսարք մնուցման համակարգով մեքենաներ
- Ծխել և օգտվել բաց կրակից՝ վառելիքով լիցքավորված մեքենաների շրջակայքում
- Կատարել չոր խոտի, խոզանի այրում (բացի վերահսկելի այրումներից, որոնք իրականացվում են սահմանված կարգով, որոշակի ժամանակահատվածներում՝ տեղական իշխանությունների թույլտվությամբ)
- Արևով լուսավորվող բացատներում թողնել շշեր, ապակու կտորներ, քանի որ դրանք կարող են ֆոկուսացնել ճառագայթներն ու աշխատել որպես հրկիզող լինձաներ
- Թողնել (թափել) քսայուղով, բենզինով, կերոսինով և այլ դյուրավառ հեղուկներով ներծծված լաթեր (բացի հատուկ հատկացված տեղերից):

Անտառային հրդեհները **մեծ վնաս են հասցնում բնությանը, հասարակությանը և տնտեսությանը**, ինչից խուսափելու համար անհրաժեշտ է յուրաքանչյուրիս զգոնությունն ու զգուշավորությունը:

✉ ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՆՆՈՒՄ
2015 ԹՎԱԿԱՆԻՑ

🏠 Հասցե՝ ՀՀ Սյունիքի մարզ,
ք. Քաջարան,
Լեռնագործների 18

🌐 www.zcmc.am

✉ press@zcmc.am